

Asia: VN/7050/2023

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027

Lausunnonantajan lausunto

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

Tavoite 1. Koulunuorisotyö on merkittävä kouluviihtyvyyden, yhteisöllisyyden ja sitä kautta mielenterveyden tukemisen keino. Koska tämä on tunnistettu ja vaikuttavaksi asiaksi nostettu Vanupossa, tähän olisi osoitettava resurssia valtionhallinnosta kunnille.

Tavoite 2. Harrastaminen tulee mahdollistaa matalalla kynnyksellä ja maksuttomasti myös yli 16-vuotiaille nuorille. Nuorten omaehtoista harrastamista tulee myös tukea. Perheiden kannustaminen nuorten harrastusten tukemiseen ei aina riitä, vaan kyse on siitä, ettei kaikilla perheillä ole mahdollisuuksia harrastuksiin kuljettamisiin, välinehankintoihin jne. vaikka itse harrastus olisi maksuton.

Tavoite 3. Tämä tärkeä tavoite pitää olla yhtenevä valtion kunnille myöntämän resurssoinnin kanssa. Esimerkiksik tutkintoon valmentavia koulutuksen aloituspaikkoja tarvitaan lisää, ja etsivän ja työpajatoiminnan resursseja ei voi vähentää, jotta matalan kynnyksen palveluja on saatavilla oikea-aikaisesti.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

Tavoite 4. Nuorten on päästävä mielenterveyspalveluihin on nopeasti, matalalla kynnyksellä. Lisäksi on pureuduttava ja puututtava nuorten huonovointisuuden juurisyihin. Nuoria koskevissa palveluissa tiivis moniammatillinen yhteistyö oikea-aikaisesti, mahdollisimman varhaisessa vaiheessa on tärkeää nuoren mielen hyvinvoinnin vahvistamiseksi. Mielenterveyden koulutusta eri ammattilaisille on lisättävä. Moniammatilliseen yhteistyöhön tarvitaan pitkäjänteisyyttä, sitä ei voi ylläpitää muuttuvilla hankerahoituksilla. Koulunuorisotyöntekijöillä on mahdollisuus vahvistaa yhteisöllisyyttä, tukea nuoren kouluarkea ja mielenterveyden vahvistumista.

Koulunuorisotyöntekijän palkkaaminen on tehtävä kunnissa helpoksi, niin että siihen on tarjolla säännöllinen, riittävä valtion avustus.

Tavoite 5. Vapaa-ajan toimijat tukevat suuresti nuorten mielen hyvinvointia. On tärkeää, että harrastustoiminnan ohjaajilla on riittävä osaaminen laadukkaasti toiminnan järjestämiseen. Tähän tarvitaan tukea, koulutusta ja perehdytystä. Kulttuuritarjontaan tulisi kannustaa kaiken ikäisiä lapsia, nuoria ja nuoria aikuisia, ei ole syytä rajata tätä johonkin tiettyyn ikäluokkaan - vanurossa puhutaan jostain syystä tässä kohtaa vain 12-17 -vuotiaista.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

Tavoite 7. On luotava selkeät toimintamallit kiusaamisen ja väkivallan ehkäisemiseksi. Kiusaamisen ja väkivallan uhrien lisäksi myös väkivaltaisesti käyttäytyvät nuoret tarvitsevat apua, tähän tarvitaan toimintamalli. Ohjelmassa esitetty ankkuritoiminnan kehittäminen ja ankkuritoiminnan käsikirjan kehittäminen ovat tärkeitä ja tarpeellisia tavoitteita.

Tavoite 8. Tavoite, että nuorisotyön roolia yhteisöllisyyden vahvistajana kasvatetaan, on tärkeä. Kouluissa tehtävää nuorisotyötä toteutetaan monella paikkakunnalla, mutta usein erilaisten lyhytaikaisten hankkeiden rahoituksen turvin. Koulunuorisotyön toteuttamiseen ei monella kunnalla ole riittäviä resursseja, vaikka tarve on tunnistettu. Koulunuorisotyön vakiinnuttamiseksi tarvitaan taloudellista tukea kunnille.

Nuorisotyön ja -toiminnan tukemisen linjaukset

Kunnallinen perusnuorisotyö -termi ei ole alalla yleisesti käytetty käsite, kuvaavampi olisi esim. avoin nuorisotyö. Tämän työn resurssointia ja sitä, että valtakunnassa nuoret saisivat yhdenvertaista palvelua huolimatta, missä kunnassa asuu, saattaisi selkeyttää se, että tälle työmuodolle määriteltäisiin ikäkohderyhmä, samaan tapaan kuin esim. etsivälle nuorisotyölle on määritelty. Ylipäänsä huomio kiinnittyy vanurossa siihen, että ohjelman eri kohdissa nuoren ikämääritelmä vaihtelee, eikä sitä ole avattu/perusteltu mitenkään. Valtakunnallisen tietopohjan vahvistamista koskevassa kohdassa lukee: edellytyksenä on, että kunnat ottavat käyttöönsä maksuttoman nuDo-järjestelmän. Mikäli halutaan valtakunnallinen yhtenäinen järjestelmä tiedolla johtamisen tueksi, pitää nuDo-järjestelmää nykyisestä kehittää huomattavasti, jotta se palvelee kunnallisen nuorisotyön tarpeita ja erityisesti isoja kaupunkeja.

Painopisteet nuorisualan valtakunnallisten osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle

-

Suomen kansalliset tavoitteet nuorisualan eurooppalaiselle ja kansainväliselle toiminnalle

Kansainvälinen toiminta ja leiritoiminta ovat hyvin tärkeitä nuorisotyön muotoja, mutta työaikalainsäädäntö on esteenä tämän työmuodon toteuttamiselle monessa kaupungissa, jossa ei ole syntynyt paikallista sopimusta. Tämän ratkaisemiseksi tarvitaan valtakunnallista pohdintaa / käytäntöjä sekä tukea kunnille.

Muita näkemyksiä ohjelmasta

Ikämääritelmät ovat epäselvät ja vaihtelevat ohjelman eri kohdissa ilman mitään perustelua. Yleisesti ohjelman tavoitteet ovat hyviä, mutta melko ylätasoisia ja sellaisia, että niiden toteuttaminen vaatii lisää valtion rahoitusta kunnille. Ministeriöiden välinen tiivis yhteistyö on tärkeää myös rahoitusten osalta. Monialainen työ kunnissa vaatii myös sitä, että rahoitukset toteutetaan niin, ettei kukin ministeriö lähetä samaan tavoitteeseen erillisiä hakuja, vaan hakuja yhdistetään järkeväksi monialaisiksi kokonaisuuksiksi. Pitkäjänteiset ohjelmat ja rahoitukset ovat tärkeitä, lyhyillä hankkeilla ei ratkaista ongelmia, jotka vaativat systemaattista, pitkäjänteistä monialaista ja yhteisvaikuttavaa johtamista ja kehittämistä.

Lehtiö-Vainio Annina

Turun kaupunki - Nuorisopalvelujohtaja Annina Lehtiö-Vainio sekä lasten ja nuorten palvelukokonaisuudesta vastaava muutosjohtaja Anu Parantainen